

Sygn. akt IX Ca 893/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Charukiewicz (spr.)
Sędziowie:	SO Dorota Ciejek SO Krystyna Skiepmo
Protokolant:	sekr. sądowy Ewelina Gryń

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2017 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa B. P. i W. P.

przeciwko K. Ł. (1) i B. Ł. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powodów od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 10 maja 2016 r., sygn. akt I C 2747/15,

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w punkcie I zasądza od pozwanych K. Ł. (1) i B. Ł. (1) na rzecz powodów B. P. i W. P. solidarnie kwotę 12.800 zł (dwanaście tysięcy osiemset złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części,

- w punkcie II zasądzoną tam od powodów na rzecz pozwanych tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 2.417 zł obniża do kwoty 1.250,67 zł (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt złotych sześćdziesiąt siedem groszy);

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu za instancję

odwoławczą.

Dorota Ciejek Bożena Charukiewicz Krystyna Skiepmo

Sygn. akt IX Ca 893/16

UZASADNIENIE

Powodowie B. P. i W. P. wnieśli o zasądzenie od pozwanych K. Ł. (2) i B. Ł. (2) solidarnie nich rzecz kwoty 30.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 28 maja 2010r. do dnia zapłaty i kosztami procesu.

W uzasadnieniu podali, że są wierzycielami G. P. i z ich wniosku toczy się przeciwko wymienionej postępowanie egzekucyjne, które prowadzi Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Szczytnie. W toku tego postępowania komornik zajął w dniu 28 maja 2010r. wierzytelność w kwocie 30.000 zł przysługująca G. P. względem B. Ł. (1) i K. Ł. (1). Pozwani pomimo dokonanego zajęcia uiścili wskazaną kwotę do rąk dłużniczki G. P., czym mieli doprowadzić do powstania szkody po stronie powodów w wysokości tejże wierzytelności. Podstawę odpowiedzialności pozwanych powodowie wywodzili z treści art. 902 k.p.c. i art. 415 k.c.

Pozwani K. Ł. (1) i B. Ł. (1) wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów na ich rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podali, że uiszczona na rzecz G. P. kwota 30.000 zł stanowiła resztę ceny z tytułu sprzedaży nieruchomości i skutek zapłaty przedmiotowa wierzytelność wygasła, a zatem nie mogła być zajęta. Dodatkowo wskazali, że tytuł wykonawczy stwierdzający ich obowiązek zapłaty na rzecz G. P. kwoty 30.000 zł został pozbawiony wykonalności. Ponadto szkoda po stronie powodów nie zaistniała, albowiem nadal prowadzą oni egzekucję w stosunku do dłużniczki.

Wyrokiem z dnia 10 maja 2016 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie oddalił powództwo i zasądził od powodów solidarnie na rzecz pozwanych kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że powodowie byli bezpośrednimi sąsiadami G. P., zamieszkałej w S. przy ul. (...). Powodowie zawarli z G. P. umowę w przedmiocie przyszłej sprzedaży mieszkania na ich rzecz, aby mogli je połączyć z należącym do nich mieszkaniem sąsiadującym. W tym celu wpłacili na rzecz G. P. kwotę 26.063,36 zł. Powodowie ustalili z G. P., że zapłacą za wykup lokalu od Miasta S., jak również spłacą wielotysięczne zadłużenie powstałe z tytułu czynszów i kosztów utrzymania lokalu. Następnie, pomimo braku umowy sprzedaży, od 2004r., na mocy porozumienia z G. P., korzystali z należącego do niej lokalu po przebicciu ściany dzielącej ich lokal od lokalu G. P.. Przeniesienie własności lokalu miało nastąpić po upływie 5 lat od daty zawarcia umowy o przeniesienie własności lokalu z miastem S., tj. po upływie okresu przysługiwania Miastu prawa pierwokupu.

Latem 2009r. powodowie poszukiwali kontaktu z G. P. celem zawarcia umowy przyrzeczonej, jednak bezskutecznie. We wrześniu 2009r. powzięli wiadomość, że lokal położony w S. przy ul. (...) został sprzedany pozwanym na mocy umowy z dnia 6 sierpnia 2009r. zawartej w formie aktu notarialnego.

Strony toczyły rozległy spór o lokal przy ul. (...) w S.. Początkowo pozwani, jako właściciele nieruchomości domagali się od powodów opuszczenia, opróżnienia i wydania lokalu zajmowanego bez tytułu prawnego. Następnie powodowie wytoczyli przeciwko pozwanym powództwo o uznanie bezskuteczności umowy sprzedaży nieruchomości. Pozwani wytoczyli również powództwo przeciwko powodom o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci aktu notarialnego.

Powodowie domagali się zwrotu kwoty 26.063,36 zł od G. P. i uzyskali tytuł wykonawczy – nakaz zapłaty wydany w sprawie I Nc 1712/09 w dniu 22 lutego 2010r. przez Sąd Rejonowy w Szczytnie, zaopatrzony w klauzulę wykonalności, na podstawie którego wszczęli egzekucję świadczeń pieniężnych przeciwko G. P.. Egzekucja jest obecnie prowadzona przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Szczytnie – K. K., pod sygnaturą KM 994/10. Na dzień wszczęcia egzekucji zadłużenie G. P. wynikające z tytułu wykonawczego wydanego w sprawie I Nc 1712/09 wynosiło 29.371,29 zł. Prowadzący postępowanie komornik, działając na wniosek powodów, w dniu 28 maja 2010r. zajął przysługującą dłużniczce G. P. wierzytelność w wysokości 30.000 zł od pozwanych. Zawiadomienie o zajęciu wierzytelności zostało pozwanym doręczone w dniu 10 czerwca 2010r.

W toku postępowania egzekucyjnego pozwani uiścili całą należność do rąk G. P..

Obecnie postępowanie egzekucyjne z wniosku powodów przeciwko G. P. w sprawie Km 994/10 nadal się toczy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dalszym ciągu przekazuje komornikowi kwoty potrąceń ze świadczenia emerytalno-rentowego przysługującego dłużnicze.

W ocenie Sądu Rejonowego powodowie nie udowodnili roszczenia. Odpowiedzialność poddłużnika jest oparta o zasadę winy (art. 415 k.c.). Jediną z przesłanek wskazanych w tym przepisie jest szkoda, której powodowie nie wykazali. O ewentualnym powstaniu szkody w majątku powodów będzie można mówić dopiero wówczas, gdy egzekucja prowadzona przeciwko ich dłużnikowi w sprawie Km 994/10 nie doprowadzi do wyegzekwowania świadczenia. Dodatkowo nie udowodniona została także wysokość ewentualnej szkody wskazanej w pozwie. Po zawiadomieniu pozwanych o dokonany zajęciu uiszcili oni w okresie od 21 lipca 2010r. do 14 stycznia 2011r. na rzecz dłużniczki łączną kwotę 12.800 zł. Co do pozostałej kwoty powodowie nie wykazali, aby jej zapłata na rzecz dłużniczki nastąpiła po zawiadomieniu pozwanych o dokonany zajęciu. Nie przesądzając kwestii ewentualnego zawinienia pozwanych oraz wysokości szkody jaka w przyszłości ewentualnie może zaistnieć, Sąd Rejonowy uznał, że na tym etapie powództwo jest przedwczesne. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Powodowie zaskarżyli powyższy wyrok w części, tj. oddalającej powództwo co do kwoty 18.000 zł. W apelacji zarzucili:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art. 415 w zw. z art. 361 § 1 i 2 k.c., poprzez ich błędne zastosowanie;

II. naruszenie przepisów postępowania w postaci:

a) art. 902 w zw. z art. 886 § 3 k.p.c., poprzez ich błędne zastosowanie,

b) art. 233 § 1, art. 210 § 3, art. 235 § 1 k.p.c., poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, a w szczególności przez uznanie za zbędne do rozstrzygnięcia w tej sprawie przeprowadzenie wszystkich zaoferowanych przez powodów dowodów w postaci przesłuchania w charakterze stron powodów, pozwanych i innych wnioskowanych dowodów, tym samym brak wszechstronnego rozważania zebranego materiału dowodowego, a także zbyt powierzchownej oceny dowodu w postaci akt komorniczych 994/10 w zakresie wysokości wyegzekwowanych kwot w aspekcie niezbędnym do ustalenia, czy po stronie powodowej wystąpiła szkoda, w jakiej wysokości i jej adekwatny związek przyczynowy z działaniem pozwanych,

c) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak uzasadnienia pominięcia dowodów, jak również braków w uzasadnieniu danych dotyczących faktycznie wyegzekwowanej przez powodów kwoty oraz

d) art. 316 § 1 k.p.c. poprzez niewzięcie pod uwagę przy wydawaniu wyroku stanu rzeczy na czas zamknięcia rozprawy (powołanie się jedynie na stan przyszły, nieokreślony) i z tymi naruszeniami związane:

III. błędy w ustaleniach faktycznych, polegające na:

a) uznaniu, że mimo upływu sześciu lat od daty wszczęcia egzekucji i wyegzekwowania jedynie niewielkiej części należności od Pani P., w tym przypadku nie wystąpiła po stronie powodowej szkoda,

b) uznaniu, że powództwo jest przedwczesne,

c) uznaniu, iż powodowie nie wykazali, aby zapłata części należności nastąpiła po zawiadomieniu pozwanych o dokonany zajęciu, gdy tymczasem wszelkie dowody na tę okoliczność przedstawiono (w aktach sprawy I C 1637/12), a strona pozwana nie zaprzeczyła tym okolicznościom.

Wskazując na powyższe zarzuty powodowie wniesli o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanych na rzecz powodów kwoty 18.000 zł z ustawowymi odsetkami od 28 maja 2010r. do dnia zapłaty, ewentualnie domagali się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów procesu za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację pozwani wnieśli o oddalenie apelacji wskazując w uzasadnieniu na trafność orzeczenia Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest w części zasadna.

Niewykonanie przez dłużnika wierzytelności obowiązków wynikających z treści art. 896 § 1 k.p.c. może prowadzić do odpowiedzialności dłużnika wierzytelności jeśli wierzyciel wykaże, że poniósł szkodę, której przyczyną było to zachowanie dłużnika, względnie dłużnika zajętej wierzytelności. To stanowisko znalazło odzwierciedlenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Dłużnik zajętej wierzytelności na podstawie wykonalnego orzeczenia sądowego, który na skutek odmowy przekazania tej wierzytelności stosownie do wezwania komornika umożliwił egzekwowanemu dłużnikowi wyegzekwowanie zajętej wierzytelności z jego rachunku bankowego, obowiązany jest wynagrodzić wierzycielowi – niemogącemu już w żaden sposób ściągnąć należności egzekwowanego dłużnika – powstałą stąd szkodę według przepisów normujących odpowiedzialność z czynów niedozwolonych (art. 361 § 1, art. 415 k.c.; wyrok Sądu Najwyższego z 19 lutego 1982 r., II CR 8/82).

Odpowiedzialność odszkodowawcza dłużnika zajętej wierzytelności na podstawie art. 886 § 3 k.p.c. ma charakter deliktowy oparty na zasadzie winy.

W niniejszej sprawie powodowie twierdzili, że pozwani będący dłużnikami wierzytelności wbrew obowiązkowi ustawowemu nie złożyli tego świadczenia komornikowi lecz uiszcili je dłużnikowi doprowadzając tym do szkody, która zaistniała po stronie powodów. W ocenie Sądu Okręgowego, zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwalał na przyjęcie, wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, iż powodowie wykazali, zasadność roszczenia, choć nie udowodnili w pełni wysokości szkody.

Trafnie wskazał Sąd Rejonowy, powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, iż odpowiedzialność odszkodowawcza poddłużnika przewidziana w art. 886 § 3 k.p.c. w zw. z art. 902 k.p.c. jest odpowiedzialnością deliktową za własne zawinione działanie, a nie odpowiedzialnością na zasadzie ryzyka (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 r., I CSK 707/09). Zasady odpowiedzialności za własne zawinione działanie zostały określone w art. 415 k.c., zgodnie z którym kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Przesłankami tej odpowiedzialności są zatem szkoda, czyn sprawcy noszący znamiona winy oraz związek przyczynowy między tym czynem a szkodą. Sąd Rejonowy, nie dokonał analizy wszystkich przesłanek odpowiedzialności pozwanych poprzestając na uznaniu, że powodowie nie wykazali zaistnienia szkody, gdyż ta mogłaby powstać dopiero wówczas, gdy egzekucja prowadzona przeciwko ich dłużnikowi w sprawie Km 99/10 nie doprowadzi do wyegzekwowania świadczenia. W konsekwencji uznał całość powództwa za przedwczesne. Takiego stanowiska nie można podzielić.

W kodeksie cywilnym brak jest bliższego określenia pojęcia szkody. Jednak definicja taka pojawia się w orzecznictwie, zgodnie z którym przez szkodę należy rozumieć szkodę majątkową i szkodę niematerialną (krzywdę). Szkodą to powstała wbrew woli poszkodowanego różnica pomiędzy obecnym jego stanem majątkowym a tym stanem jaki zaistniałby, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę (orzeczenia Sądu Najwyższego z 11 lipca 1957r., 2 CR 304/57 i z 22.11.1963r., III PO 31/63). Szkodą to nic innego jak uszczerbek na mieniu.

Pozwani zawiadomienie o zajęciu wierzytelności przysługującej dłużniczce G. P. z tytułu pozostającej do zapłaty części ceny sprzedaży lokalu mieszkalnego w wysokości 30.000 zł otrzymali w dniu 10 czerwca 2010r. Pomimo skutecznego zajęcia pozwani od lipca 2010r. do stycznia 2011r. uiszcili bezpośrednio dłużniczce G. P. kwotę 12.800 zł, czego dowodzą podpisane przez G. P. pokwitowania. Wszystkie dotyczyły zapłaty pozostałej części ceny zakupu lokalu mieszkalnego, zajętej przez komornika sądowego w postępowaniu egzekucyjnym Km 994/10.

Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie, gdyby pozwani złożyli kwotę 12.800 zł komornikowi, to stan majątku powodów byłby wyższy o tę kwotę. Uiszczenie tej kwoty na rzecz dłużniczki powodów, spowodowało, że kwota 12.800 zł nie weszła do ich majątku, a zatem stan majątkowy powodów jest niższy w porównaniu do stanu jaki nastąpiłby,

gdyby przedmiotowa kwota weszła do ich majątku. Obecne postępowanie egzekucyjne przeciwko G. P. jest mało skuteczne, a kwoty egzekwowane ze świadczenia rentowego dłużniczki są bardzo niskie. Jej zobowiązanie wobec powodów nie zmalało, a znacznie wzrosło. Dłużniczka nie posiada innego majątku. Powodowie nie mogą w inny sposób ściągnąć przysługującej im należności.

Zachowanie pozwanych spowodowało zatem uszczerbek w majątku powodów, który należy określić szkodą.

Jednocześnie nie można podzielić stwierdzeń Sądu Rejonowego, zgodnie z którymi powodowie nie wykazali, wysokości szkody. Dowody w postaci pokwitowań odbioru przez dłużniczkę od pozwanych wpłat w wysokości 12.800 zł składających się na zajęta w postępowaniu egzekucyjnym Km 99/10 wierzytelność wskazują, że kwota ta została uiszczona już po zawiadomieniu pozwanych o zajęciu wierzytelności, co miało miejsce w dniu 10 czerwca 2010 r. Tym samym uznać należało, iż powodowie wykazali, iż już po zajęciu wierzytelności pozwani wbrew ustawowemu obowiązkowi uiszcili na rzecz dłużniczki kwotę 12.800 zł. W pozostałym zakresie, powodowie nie wykazali, iż pozwani uiszcili już po dokonaniu zajęcia wierzytelność z tytułu ceny należnej zgodnie z umową sprzedaży lokalu zawartej między dłużniczką a pozwanymi. Wprawdzie oświadczenie dłużniczki złożone w formie aktu notarialnego z dnia 14 sierpnia 2012 r. wskazuje, że całość ceny została przez pozwanych uiszczona lecz jego treść nie pozwala na stwierdzenie jakie kwoty zostały uiszczone przez pozwanych przed zajęciem, a jakie po zajęciu przedmiotowej wierzytelności.

Zachowanie dłużników wskazuje jednocześnie na zaistnienie po ich stronie winy, która stanowi kolejną przesłankę odpowiedzialności określoną w art. 415 k.c. Wprawdzie kodeks nie definiuje pojęcia winy podobnie jak pojęcia szkody, to w oparciu o doktrynę przyjmuje się, że wina sprowadza się do możliwości postawienia sprawcy zarzutu niewłaściwego zachowania się. Niewłaściwość zachowania przejawia się w naruszeniu pewnych reguł i jest określana mianem bezprawności. Za bezprawność uznaje się sprzeczność zachowania się sprawcy z przepisami prawa i zasadami współżycia społecznego (por. np. Czachórski, System, t. III cz. 1, s. 533-534). Zachowanie pozwanych, którzy uiszcili zajęta wierzytelność bezpośrednio dłużniczce było niewątpliwie obiektywnie sprzeczne z treścią art. 896 § 1 k.p.c. w zw. z art. 902 k.p.c. i wskazuje na winę pozwanych.

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że pozwani ponoszą odpowiedzialność za wyrządzoną powodom szkodę powstałą w następstwie dokonania zapłaty zajętej części wierzytelności, z tytułu reszty ceny nabycia lokalu mieszkalnego, dłużniczce G. P., a nie powodom.

Z powyższych względów zaskarżony wyrok należało zmienić uwzględniając powództwo w części dotyczącej kwoty 12.800 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wymagalności roszczenia (9 stycznia 2016r.), tj. następnego dnia od doręczenia pozwany odpisu pozwu (8 stycznia 2016r., k.53-54), wobec braku wcześniejszych wezwań do zapłaty.

Stosownie do zmiany w zakresie roszczenia głównego, zmianie podlegało również orzeczenie o kosztach procesu za pierwszą instancję, które wobec jedynie częściowego uwzględnienia roszczenia powodów należało oprzeć o zasadę stosunkowego rozdzielenia kosztów wynikającą z art. 100 k.p.c. Powodowie wygrali proces w 42,66% i ponieśli koszty w wysokości 317 zł, zaś pozwani w 57,34% i ponieśli koszty w wysokości 2.417 zł. Stąd powodowie zobowiązani są do zapłaty pozwanym z tego tytułu kwotę 1.250,67 zł.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. biorąc pod uwagę, że apelacja powodów została uwzględniona w części, tj. w 71,11%. Powodowie ponieśli koszty w wysokości 900 zł x 71,11% = 639,99 zł, zaś pozwani w wysokości 2.400 zł x 28,89% = 693,36 zł. Wysokość tych kosztów jest bardzo podobna, stąd uzasadnionym było wzajemne ich zniesienie pomiędzy stronami.

Dorota Ciejek Bożena Charukiewicz Krystyna Skiepmo